

(Katan)

TÜRK

77-582439

○ tuz dört sene evvel bugün Tevfik Fikret ölmüştü. Türk milletinin terakkide geriliği ve ıstırapları için en çok gözyaşları döken, onu uyandırmak için en büyük gayretler sarfeden, milletin saadeti için en güzel rüyaları gören, en derin hasretleri haykıran büyük Türk edibi ve idealisti Fikret...

İnsan inanmak istemiyor: Bu vakitsiz ölümden bizi ayıran zaman yalnız otuz dört yıldan mı ibaret? Aradan uzun asırlar geçmemiş midir? Nasıl oluyor da büyük şairin terennüm ettiği lisan, yeni Türk nesillerine şimdiden Sanskrit kadar uzak ve yabancı bir hale getirilmiştir? İdeal ve feragat ocaklarını tutuşur bir halde bulundurmamak için müstesna seciye sahiplerinden ilham almak ihtiyacında bulunan gençliğe; nasıl oluyor da Fikret gibi metin ve pâk bir seciyenin, bir açık alnın karşısında hayranlık duymak, bu kaynaktan feyiz almak yolu öğretilmemiştir? Neden onun maneviyeti aramızda yaşamıyor ve hepimize ilham kaynağı olamıyor? Neden Türk şehirlerinden hiçbirinde ona ait bir hâtıra, bir heykel yok? Neden onu tanıtacak ve sevdirecek eserler elden ele dolaşmıyor?

Kendi kendime soruyorum: Ziya Paşanın acı bir hayal sukutu içinde bağırdığı gibi, bu millete bağlılık göstermeğe ve feragatle hizmet etmeğe çalışmak bir çılgınlık mıdır? Bu yolda yürüyenleri mutlaka felâket mi bekler? Midencilik ne vakte kadar mukaddetarıza hâkim bir kuvvet halinde kalacak? Mukaddes ateşlerin hararetinden mahrum fırsat düşkünleri; manevî çirkinliklerini belirten aynaları yok etmek hirsile, ne vakte kadar feragat sahiplerinin hâtıralarını zihinlerden silmeğe, milleti asıl yaşatan manevî gıdaları kesmeğe devam edebilecekler?

Bütün bu düşüncelerin yarattığı heyecan içinde zihnim, diğer bir büyük şairimize takıldı, maddî mâna ile hâlâ çok şükür yaşayanlar arasında bulunan, fakat on iki yıldır haksızca bir mezar inzivasına, tahammül haricinde manevî işkencelere maruz bırakılan, sıhhati türlü türlü hastalıklar tarafından sinsî bir şekilde kemirilen, kendisine hiçbir taraftan el uzatılmayan bir müstesna insana... Pek iyi anladınız, Nâzım Hikmetten bahsetmek istiyorum. Tevfik Fikret'in ölümünün yıldönümünde sesimi bu acı haksızlığa karşı yükseltmekle Fikretin ruhunu şâdetliğime de inandı-

(Devamı Sa: 3 Sü: 5 de)

Fikret ve Nâzım Hikmet

(Bağı 1 Incide)

yorum.

Bu bahsi ortaya atamadığımdan dolayı çoktanberi vicdan azabı içindeyim. İki defa buna dair makale yazdım. (Nâzım Hikmet) adı etrafında muhitte öyle bir yığınlık peyda olmuştur ki yazılarımın her iki defa gazetede çıkmadığını hayret ve teessürle gördüm. Arkadaşlarımdaki tereddüdü yenmeğe ve kendilerine söz geçirmeğe gücüm yetmedi.

Bu arada Bursaya giderek, Nâzım Hikmeti iki defa hâpishane de ziyaret ettim. Bu demir gibi seciyeli, merd insanla temastan kendi hesabıma büyük bir haz, onun hesabına ve memleket hesabına derin bir hüzün duydum.

Son nesillerin yetiştirdiği en büyük Türk şairlerinden, Türk diline en iyi tasarruf edebilen pek mahdut insanlardan biri; uzun yıllardır adli bakımdan da, millî bakımdan da haksız olarak zindanlarda süründürülüyor. Bu hali günün birinde tarih, bütün bir devir için bir leke diye kabul edecektir. Nâzım Hikmetin uğradığı haksızlığın mesuliyeti; yalnız mahkûmiyet, hükmünü veren iki askerî mahkemeye, yalnız tek parti devrinde bunun emrini verenlere, yalnız elindeki dosyalar da haksızlığın bütün delilleri bulunduğu halde hareketsiz duran adliyemize, yalnız münevver nesle düşmüyor. Yirmi milyon Türkten her birinin bu mesuliyette hissesi vardır.

Ben bu mesuliyetin yirmi milyonda biri derecesinde bir payı bile taşımağa devam etmeğe razı değilim. Haksızlığa karşı sesimi yükseltiyorum ve bunun artık akisler bulacağını da umuyorum.

Eğer Nâzım Hikmette komünist nazariyelerine muvazi düşünceler varsa, bunlar; Türk vatansevgisi haricinde bir tesanüde bağlanmanın bir alâmeti değildir. Türk şairi Nâzım Hikmet bir Moskof ajanı olmamıştır ve olamaz. Komünizm tarzında görünen hisleri; ancak memlekette sefalet ve haksızlık çekenlere karşı duyduğu alâka ve hassasiyetin bir mahsulüdür ki cemiyetimizi yaşatmak için mutlaka bu sefaletlere çare bulmağa, bu haksızlıkları düzeltmeğe mecburuz. Bu acıları duyanlar ve bize hatırlatanlar, milletin düşmanı değildirler, aksine olarak, en basiretli dostlarıdır.

Moskof tipi komünizmi, tarihteki en büyük riyakârlık, habaset, ve denâet sayan, ona karşı mücadeleli vazife bilen, terakki ve medeniyetin hürriyete ve serbest teşebbüse bağlı olduğuna candan inanan bir gazete sıfatına şunu ididadan çekinmeyiz ki Nâzım Hikmetin haksız yere hapsedilmesi; komünizme karşı bir tedbir değildir. Tam bir gaflet içinde ona hizmetten başka bir şey sayılamaz. Hapiste bulunan, mağdur bir Nâzım Hikmetten komünist ajanları ancak kuvvet alırlar, uğradığı haksızlık tâmir edilen, normal hayata karışan, hastalıklarının tedavisine imkân verilen bir Nâzım Hikmet; ancak memleketteki içtimaî huzurun ve berraklığın bir desteği olur. Nâzımın haksız hapsi ve muhitin buna karşı gösterdiği alâkasızlık, dünyanın her yerinde bize karşı tesirli bir silâh olarak kullanılmaktadır.

On iki sene evvel Nâzım Hikmet, bazı neşriyatından dolayı tek parti devrinde mahkûm edildiği ceza müddetini tamamlamış ve hapisten çıkmıştı. Kendisini o sırada yakından tanımak fırsatını buldum. Nâzım, bir sinema şirketinde bir vazife bulmuştu. Kendini bütün kuvvetile vazifesine veriyor, hiçbir nevi siyasete karışmıyor, sanat ile başbaşa, rahat bırakılmaktan başka bir şey istemiyordu. Kendisile temas arayan bir deniz gediklisi ile bir yedek subay namzedine de yanlış yollara gitmemeleri hakkında ikazda bulunmakla kalmıştı. Kendisine atfedilen yeni suç, şunun bunun dolabında eskiden çıkmış eserlerinin bulunması idi ki hiçbir adâlet telâkkisi bunu bir suç ve ceza mevzuu saymağa müsait değildir. Öyle olduğu halde Nâzım Hikmeti, bir deniz, bir de kara askerî mahkemesi aynı hâdiseden dolayı ayrı ayrı on ikişer yıl hapse mahkûm etmiştir. Eğer suçun vâki olduğu farzedilse bile bugünkü askerî ceza kanununun buna lâayık gördüğü ceza, bir sene haptisten ibarettir!

Nâzım Hikmeti son ziyaretim, bir, iki ay evvelidi. Tedavî görmeyen bir karaciğer rahatsızlığı, yüzünde indifalar yapmıştı. Kendisine dedim ki:

— Sizin vatansever olmadığınızı söylüyorlar. Hapsiniz münasebetile Ruslar bir pul çıkarmışlar, Bulgaristanda bir mektebe sizin

adınız verilmiş. Şiirleriniz komünistler tarafından muhtelif lisanslara tercüme edilmiş. Bunlara ne dersiniz?

Şöyle cevap verdi:

— Eğer Ruslar böyle bir hâdiseden kendi hesaplarına istifadeye kalkışmışlarsa bunda benim suçum ne? Böyle bir şey istedim mi? Gerek buna ve gerek isminin bir mektebe takılmasına mâni olmak elimde mi? Şiirlerimin tercüme edilmesini yasak etmek de kudretim dahilinde değildir. Vatanseverliğe geçince, falan ve filân vatanş, Türk vatanına hisleriyle veya burada çiftliği, evi olması dolayısıyla bağlılık duyabilir. Benim bağlılığım daha derindir, çünkü ben bu memlekete dilile bağlıyım. Benim için hayatta bundan kuvvetli bir bağ tasavvur edilemez.

— Yanlış zehapları dağıtmak için vatanseverliğinizi herkese ilâna razı olur musunuz?

— Bir erkek, erkek olduğunu isbata davet edilir mi? Türk dilini terennüm eden, memleketi sevdiğini bütün varlığıyla isbat eden, onun uğruna her ıstırabı ve feragati göze alan bir insandan vatanperverliğini isbat etmesi nasıl istenir? Türk vatani nereden olursa olsun, bir tecavüze maruz kalırsa, buna karşı yalnız kalemiyle değil, bütün vücudile ve varlığıyla göğüs vereceklerin ilk safında daima ben bulunacağım.»

Nâzım Hikmete karşı devam eden haksızlık ve alâkasızlık, tasavvura sığmaz bir şeydir. Kanunî bir cemiyet içinde böyle bir hale cevaz verilemez. Türk adliyesini bir vatanş sıfatile vazifeye davet ediyorum. Büyük haksızlığın tâmiri, yalnız Nâzım Hikmete, yalnız Türk kültür ve edebiyatına karşı değil, tarihimize karşı da bir zarurettir. Bilhassa ki işin içinde sarsılmış bir sihi vaziyet, tedricî bir ölüm tehlikesi de vardır. Kederden gözleri kör olmuş bir anne, desteksiz bir aile adâlet beklemektedir.

Umumi efkârın da bu dâvayı kendine mal edeceğini ve yirmi milyon Türkün büyük bir Türk şairinin tamamen haksız yere hapis ve eza görmesinden ileri gelen ağır bir mesuliyet hissesini sırtında taşımağa razı olmaçağını kuvvetle umuyoruz.

Ahmet Emin YALMAN

